

humanity

— SUSTAINABLE DEVELOPMENT —

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції «ГУМАННІСТЬ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ»

11 – 14 березня 2025 року
м. Земмерінг, Австрія

УДК 172.16 (062)

Відповідальні за випуск:

Мацевко-Бекрська Л.В., д.ф.н., професор, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка
Кохан Р.А., к.ф.н., доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка
Цмоць О.І., д-р, керівниця Освітньої українсько-польської фундації «Інститут Міжнародної Академічної і Наукової Співпраці» (IASC)

Матеріали викладені в авторській редакції; автори відповідальні за достовірність наукових результатів, зміст і стиль своїх публікацій.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманність у контексті сталого розвитку: виклики і перспективи» (Львів, Україна – Земмерінг, Австрія, 11-14 березня 2025 року). Львів. ЛНУ імені Івана Франка. 2025. 368 с.

У збірнику тез вміщені результати наукових досліджень учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманність у контексті сталого розвитку: виклики і перспективи», що відбувалася у м. Земмерінг (Австрія) з 11 по 14 березня 2025 року. Проблематика конференції охопила значний спектр дискурсу гуманності та гуманітаристики, зокрема. Здійснені дослідження розгортають панораму осмислення актуальних викликів для гуманітаріїв (дослідників, освітян) та усіх зацікавлених визначеними векторами наукових студій: гуманність у контексті сталого розвитку: економічні, політичні, соціальні проблеми; гуманність як концептуальна домінанта методології сучасних гуманітарних наук; «структура почуття» (Р.Вільямс) в парадигматиці гуманітарних досліджень; місце гуманітаристики в сучасному науковому просторі; гуманність у шкільній освіті постцифрової епохи: здобутки, втрати, досвід, перспективи; Ідея Університету в умовах сучасних трансформацій; гуманітаристика в міжкультурній взаємодії: завдання, можливості, сподівання; гуманітарні аспекти медичної освіти; гуманітарні науки в подоланні кризових станів; світська духовність: релігійність і людство в сучасну епоху.

УДК 172.16 (062)

© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	14
ВІТАЛЬНІ СЛОВА ОРГАНІЗАТОРІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	15
Madoka INOUE BRIDGING RELIGIOSITY AND THE SECULAR IN HUMANITARIAN AID: DISASTER RELIEF IN RESPONSE TO THE GREAT EAST JAPAN EARTHQUAKE	25
Yuko KAMBARA-YAMANE CHRISTIAN HUMANITARIAN SUPPORT FOR UKRAINIAN REFUGEES IN SLOVAKIA: A COMPARATIVE ANALYSIS WITH JAPAN	28
Michiko KOMIYA IVAN BABICHEV AS AN INVENTOR IN THE EARLY DRAFTS OF OLESHA'S <i>ENVY</i>	31
Anna NAKAI HUMANITIES AND INTELLECTUALS IN THE COLD WAR: CHRISTIANITY, IMPERIALISM, AND MARXISM ON BOTH SIDES OF THE BERLIN WALL	33
Susumu NONAKA ONCE AGAIN "WHAT ARE YOU LAUGHING AT? YOU ARE LAUGHING AT YOURSELVES!": IN THE CONTEXT OF WORLD LITERATURE	35
Judit SZITÓ, Viktória ALBERT TEENS AND TECH: 9TH-GRADE STUDENTS' PERCEPTION OF CHATGPT	38
Sanami TAKAHASHI FAITH-SECULAR PARTNERSHIP AND CHRISTIANITY IN JAPAN TODAY: CASE STUDY OF THE CATHOLIC MINOSHIMA PASTORAL CENTER IN FUKUOKA-CITY	40
Світлана АЛЕКСЄЄВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ ПАРАДИГМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	42
Оксана БАБЕЛЮК ГУМАНІСТИЧНІ ЦІННОСТІ В ДУХОВНОСТІ АВСТРАЛІЙСЬКИХ АВТОХТОНІВ	46
Валентина БЕРЕЗАН ГУМАННІСТЬ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНІ	52
Тетяна БЛАГОВА АКТУАЛІТЕТИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	58
Вікторія БОНДАРЕНКО СВОБОДА РОЗУМУ ЧИ ПАСТКА ІНТЕЛЕКТУ	63
Любов ВІЮК	

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ	68
--	----

Наталія ВЛАСЕНКО ФОРМУВАННЯ ЕКОСВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ СИТУАТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ	73
--	----

Марина ГРИНЬОВА, Руслана ВЕЛИЧКО МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПОЛТАВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА	78
---	----

Олена ГУЛІЧ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	83
--	----

Оксана ДАНИСКО, Оксана КОРНОСЕНКО ФІТНЕС-ІНДУСТРІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ	88
---	----

Наталія ДЕМ'ЯНКО КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ЗА ДВОМА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ В МЕЖАХ ОДНІЄЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ (з досвіду Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка)	94
---	----

Юлія ДЕМ'ЯНЧУК МОВА І ГУМАННІСТЬ У СВІТЛІ ЛІНГВІСТИКИ ВІЙНИ: ВІД БОРОТЬБИ ЗА ІДЕНТИЧНІСТЬ ДО ПРАГНЕННЯ МИРУ	101
--	-----

Тамара ДЕНИСОВЕЦЬ, Ірина ДЕНИСОВЕЦЬ СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ: НОВІ ГОРИЗОНТИ НАВЧАННЯ	110
---	-----

Юлія ДУБОВИК, Ірина КАРАПУЗОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ	115
--	-----

Олена ДУНСВА КОНЦЕПТ SINCERITY ЯК МЕТАНАРАТИВ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ	121
--	-----

Лілія ЗІМАКОВА, Олександр ТУПИЦЯ, Наталія КОВАЛЕВСЬКА КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕНСЬКІ УМІННЯ ФАСИЛІТАТИВНОГО ЛІДЕРА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	126
--	-----

Вікторія ІРКЛІСНКО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	133
---	-----

Наталія КАРАПУЗОВА ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	140
--	-----

Катерина КЛИМОВА

АПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ НА ЗАСАДАХ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ 147

Тетяна КОЗЛОВА
ЕКОЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ Й ДІАГРАМАТИЧНА ІКОНІЧНІСТЬ У
ПОСТГУМАНІСТИЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ 153

Лілія КОНОНЕНКО
СОЦІАЛЬНА / СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА НАСЕЛЕННЯ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 158

Тетяна КОНЄВА
«МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ» У ТВОРЧОСТІ ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМА 164

Оксана КОРНОСЕНКО, Оксана ДАНИСКО
РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У ПРОФЕСІЙНОМУ
СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ 170

Лариса КОРОЛЬ
МОВНА ОСОБИСТІТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА В КОНТЕКСТІ ЛІНГВОПЕРСОНОЛОГІЇ
ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ 176

Ілона КОСТІКОВА
ШКІЛЬНА ОСВІТА ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПРИКЛАД СТІЙКОСТІ 181

Роксоляна КОХАН
ХУДОЖНІ КООРДИНАТИ ГУМАННОЇ ЕПОХИ: ДОСЛІДЖЕННЯ
АФЕКТИВНИХ СТРУКТУР СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ 185

Владислава КУЛІШ
ІНТЕГРАЦІЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНИХ КОМПОНЕНТІВ В
АНГЛОМОВНИХ ТРАНСМЕДІЙНИХ НАРАТИВАХ 191

Оксана КУШЛИК, Марта КУШЛИК
РІВЕНЬ ЗАСВОСННЯ ДІЄСЛІВНИХ ТЕРМІНІВ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОГО ТИПУ ПЕРЕКЛАДУ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ 196

Ірина КУШНІР
ЇЖА-ЯК-НАСОЛОДА VERSUS ЇЖА-ЯК-НЕ-НАСОЛОДА У ФРАНЦУЗЬКОМУ
ГАСТРОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ ПОЧ. ХХІ СТ. 203

Ірина ЛАДАНІВСЬКА
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ
В УМОВАХ ВІЙНИ 208

Світлана ЛЕНСЬКА
ЛІТЕРАТУРА ЯК ЗАСІБ ГУМАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ 213

Юлія ЛИСАНЕЦЬ, Олена БЄЛЯЄВА

УПРОВАДЖЕННЯ МАТЕРІАЛІВ МІЧИГАНСЬКОГО КОРПУСУ АКАДЕМІЧНОГО
УСНОГО МОВЛЕННЯ В НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ
МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УКРАЇНІ 218

Ольга ЛУЦЕНКО, Світлана ЧЕЧОТІНА, Антоніна СИДОРЕНКО
ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ФАРМАКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ЛІКАРІВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ 223

Руслан ЛУЦЕНКО, Еліна ШАКІНА
ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КОНТЕСКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ 229

Наталія МАНЖЕЛІЙ, Тетяна ФАЗАН
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 234

Лідія МАЦЕВКО-БЕКЕРСЬКА
«БОГ ВЕДЕ ПОДІБНЕ ДО ПОДІБНОГО»: ІДЕЯ УНІВЕРСИТЕТУ В ДОБУ
МЕТАМОДЕРНУ 240

Олена МОМОТ, Євгенія ШОСТАК
ФІЛОСОФІЯ ОЛІМПІЗМУ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ФАХІВЦЯ 246

Катерина НІКОЛЕНКО
ЗОБРАЖЕННЯ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ У ЩОДЕННИКУ ДІВЧИНИ В
РОМАНІ «РІЛЛА З ІНГЛСАЙДУ» Л.М. МОНТГОМЕРІ 251

Ольга НІКОЛЕНКО
ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ 256

Наталія ПАХОМОВА, Ольга ГУБАРЬ, Ольга ОЛЕФІР, Лариса ДРОЗД,
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ TEACSS В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ 262

Світлана ПЕДЧЕНКО
ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ
ДИСКУРСІ: ЛІНГВІСТИЧНА РЕАКЦІЯ НА ВИКЛИКИ ДОБИ 269

Леся ПЕТРЕНКО
STEM-ІННОВАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ: ІНВЕСТИЦІЯ В МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ 274

Влада ПОНОМАРЬОВА
STEM-ОСВІТА ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ СУЧАСНОЇ
ПРАКТИКО-ЗОРІЄНТОВАНОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ 280

Наталія ПОНОМАРЬОВА
ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА РОБОТА ЗІ ШКОЛЯРАМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО
ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ 284

Олександра ПРИХОДЧЕНКО
МІСТИЧНА КАРТИНА СВІТУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ 288

Галина МОРОШКІНА, Ганна ПРИХОДЬКО, Катерина ВАСИЛИНА, Роман ВАСИЛИНА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ В ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ	293
Ганна РАДЬКО ТВОРЧО-ЕМОЦІЙНИЙ АСПЕКТ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА	299
Михайло РАХНО СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СЬОГОДЕННЯ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	304
Ярина РЕГА ЕФЕКТ НЕВИРІШЕНОСТІ У ПОВІСТІ ПЕТЕРА ГАНДКЕ «БЕЗ БАЖАННЯ НЕМАЄ ЩАСТЯ»	309
Мирослава РІЙ МОВА ЗАКОНІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)	315
Руслана САВЧУК ФРАНЦУЗЬКИЙ ХУДОЖНИЙ НАРАТИВ ПОЧ. ХХІ СТ.: У ПОШУКАХ МІНІМАЛІСТИЧНОЇ ЧУТТЄВОСТІ	319
Світлана СЕМЕНКО ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ У ПОЛТАВСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННІ «ЗМІСТ»	325
Наталія СУЛАЄВА МІЖКУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ ТА НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО: ДОСВІД ПОЛТАВСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ	330
Ольга ТАСМАСИС ГУМАНІСТІЯ У КРИМІНАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ГУМАНІЗМ ЗЛОЧИНУ ТА ЗЛОЧИНЦЯ	335
Марина ТЕСЛЕНКО, Світлана БУЖИНСЬКА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА СТУДЕНТАМ-ПЕРШОКУРСНИКАМ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ	340
Світлана ХМЕЛІВСЬКА РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ НАУК У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗ: НОВІ ПІДХОДИ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	345
Марина ЧЕРНИК РОЛЬ КОГНІЦІЇ В ФОРМУВАННІ ДИТЯЧОЇ КАРТИНИ СВІТУ: ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ	349
Лідія ЧЕРЧАТА ГУМАНІТАРИСТИКА В МІЖКУЛЬТУРНІЙ ВЗАЄМОДІЇ: ВАЖЛИВІСТЬ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОМОВНОГО АКАДЕМІЧНОГО ДИСКУРСУ	354

Руслана ШРАМКО ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ ХХІ СТ. У СИСТЕМІ ГУМАНІТАРНИХ НАУК: ОСНОВНІ РИЗИКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	359
Тетяна ЯКОВЛЄВА, Олександр МАЛЮГА ВИВЧЕННЯ СВІТОГЛЯДУ Б. БРЕХТА ТА АНАЛІЗ ЙОГО П'ЄСИ «МАТІНКА КУРАЖ ТА ЇЇ ДІТІ» В 11 КЛАСІ (ГУМАНІСТИЧНИЙ АСПЕКТ)	364

Марина ТЕСЛЕНКО

*Доцент, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки
Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»;
Полтава; Україна
<https://orcid.org/0000-0003-4676-7736>*

Світлана БУЖИНСЬКА

*Доцент, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки, психології,
початкової освіти та освітнього
менеджменту
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія»
Харків; Україна
<https://orcid.org/0000-0002-5103-0053>*

**ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
СТУДЕНТАМ-ПЕРШОКУРСНИКАМ У
КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ**

У сучасних психологічних дослідженнях багато уваги приділяється віковим кризам розвитку, оскільки вони є найбільш складними та багатогранними. Вирішальну роль у таких дослідженнях відіграє час, в який особистість виходить на новий рівень. Саме таким є студентський вік. Студентські роки є особливо складними в наш час, коли молоді люди стикаються з багатьма життєвими викликами (формування особистісної зрілості, пошук самореалізації, досягнення першої кар'єри) в контексті зростаючої складності, включаючи підвищену соціальну напруженість і побоювання за свою особисту безпеку через триваючі військові дії.

Проблематикою дослідження кризових ситуацій займалися такі відомі іноземні та вітчизняні вчені, як Carlan G., Craig G., Erikson E., Варій М.Й., Вольнова Л.М., Гаркуша І.В., Дубінський С.В., Доценко В.В., Заїка В.М., Зликов В.Л., Магдисяк Л.І., Онищенко В.М., Поліщук В.М., Титаренко Т.М., Тімченко О.В., Уварова С. Г., Чаркіна О.А. та ін.

В дослідженнях психології кризи представлена значна кількість визначень терміну «криза», проте усі вони відображають складність цього явища та його важливе значення в житті людини.

Позиція Манічова С.А. заслуговує на увагу, оскільки він визначає кризову ситуацію як стан дисбалансу та невідповідності між особистістю та зовнішнім середовищем, за якого індивід не володіє наперед заданою моделлю поведінки. У такому контексті кризова ситуація, як підкреслює автор, є радше зовнішнім фактором середовища, тоді як криза являє собою реакцію особистості на цю критичну ситуацію, що вимагає від неї певних психологічних змін [1].

Як зазначають Оксютювич М. та Мельничук Д., така ситуація спричиняє виснаження організму, зменшення особистісних ресурсів, розвиток психосоматичних розладів та соціально-психологічну дезадаптацію. Емоційна напруга, що виникає під час кризових обставин, може або сприяти адаптації до нової ситуації, або, навпаки, призводити до погіршення здатності виконувати життєві функції [2].

У період студентства основну роль починають відігравати мотиви, пов'язані з перспективами майбутнього та формуванням життєвих планів. У цьому віці осмислення та

переживання майбутнього набувають особливої актуальності, сприймаючись як одна з найгостріших проблем.

Багато досліджень підтверджують, що характеристики освітнього середовища відіграють важливу роль у формуванні психологічного благополуччя студентів і їхньої навчальної мотивації. Таким чином, середовище виступає одним із ключових чинників, що визначають поведінкові моделі людини. Активна взаємодія між зовнішнім середовищем і внутрішнім психічним станом обумовлює напрямом основних психологічних процесів та формування психологічної стійкості. Для студентів-першокурсників освітнє середовище може мати як позитивний, так і негативний вплив. Саме воно створює базу для формування їхнього ресурсного потенціалу, що сприятиме зміцненню стресостійкості, успішній навчальній діяльності та особистісному зростанню.

Ефективним підходом до подолання кризових ситуацій науковці вважають використання конструктивних стратегій, які забезпечують адаптацію, відомих як копінг-стратегії. Х. Вебер стверджував, що застосування копіngu сприяє збереженню фізичного та психічного здоров'я, а також підвищує рівень задоволеності соціальними стосунками [2]. У контексті освітньої діяльності студентів-першокурсників, деструктивні способи виходу з кризових станів, можуть приводити до дезадаптації. Такий стан проявляється у вигляді систематичних пропусків занять, невиконання академічних завдань, труднощів у комунікації з викладачами та однокурсниками, а також у пригніченому емоційному фоні й інших несприятливих наслідків. Ми вважаємо, що особистісні ресурси студентів відіграють ключову роль у засвоєнні ефективних стратегій подолання.

Теоретичним підґрунтям для вивчення ролі особистих ресурсів у забезпеченні психологічного благополуччя студентів в умовах освітнього середовища є дані теорії збереження ресурсів (COR) (Hobfoll, 1989, 2002). Згідно даної моделі існує чотири типових особистісних ресурси, а саме: самоефективність, самоконтроль, оптимізм і наполегливість («Grit»), які були визнані як фундаментальні компоненти індивідуальної адаптації.

Дослідження, що провів В. Олефір, дало йому можливість стверджувати, що самоефективність, самоконтроль, оптимізм і наполегливість є взаємозв'язаними особистісними ресурсами і утворюють інтегральний чинник, що має дискримінантну валідність як по відношенню до психологічного благополуччя, так і до академічної мотивації студентів. Ймовірно, інтегральний чинник особистісних ресурсів може визначатися синергетичним ефектом особистісних ресурсів в ході онтогенезу, коли розвиток одних особистісних ресурсів сприяє розвитку інших (можливим механізмом є ускладнення діяльності суб'єкта). Чим вище цей інтегральний особистісний ресурс, тим менші негативні впливи вимог до навчання і вище ефект ресурсів навчання на академічну мотивацію та психологічне благополуччя студентів [3].

Особистісні ресурси не є вродженими, а формуються протягом життя. Завдяки регулярній практиці їх можна цілеспрямовано розвивати та коригувати.

Психологічна служба в університетах виконує значно ширші функції, ніж просто роль практичного психолога зі зручним кабінетом, прикрашеним інформаційними плакатами. Практичний психолог психологічної служби виступає фасилітатором, коучем, тренером і тьютором, створюючи середовище, де студенти можуть відчувати безпеку, відкрито обговорювати свої труднощі й отримувати професійну підтримку.

Психологічна служба гарантує розуміння та підтримку незалежно від того, чи це питання конфліктів з однолітками, особистих труднощів або освітніх проблем. Завдяки роботі психологічної служби студенти мають можливість не лише покращити свій емоційний стан, а й розвинути необхідні для сучасного життя навички, як-от емоційний інтелект або життєстійкість.

Для реалізації даної мети, ми застосовуємо бібліотерапію та кінотерапію як засіб превентивного копіngu роботи зі студентською молоддю. При цьому слід опиратися на засадничі феноменологічні студії філософсько-психологічного характеру, в яких у ролі копінг-стратегій виступають відомі герменевтичні процедури. Важливим чинником такого

ментального оздоровлення виступає, зокрема, синтез схема-терапії та арттерапії як засобів спрямованих на гармонізацію людини, її середовища, взаємодію з природою й універсумом: шляхом інтеграції тих частин особистості, досвіду чи соціуму, котрі викликали негативні емоції у молодій людини [4].

Окрім того, психологічна допомога студентам-першокурсникам у кризових ситуаціях повинна, на нашу думку, включати ряд заходів, спрямованих на: 1) діагностику рівня адаптації першокурсників, а також на вивчення їх адаптаційних можливостей; 2) розвиток адаптаційного потенціалу студентів шляхом формування особистісних ресурсів; 3) інтеграцію зусиль психологічної служби, інституту кураторів, деканатів, студентського самоврядування, батьків та студентів; 4) залучення студентів до різноманітних заходів, спрямованих на розвиток молодіжної ініціативи (волонтерські рухи, благодійні акції тощо); 5) проведення різноманітних заходів, спрямованих на формування навичок конструктивної взаємодії, розвитку самостійності, рефлексії тощо [3].

Література

Манічев С.А. Критичні життєві події та професійне вигорання. Психологічні проблеми самореалізації особистості: зб. ст. 2001. Вип. 5. С. 192-202.

Оксютович М., Мельничук Д. Конструктивні стратегії поведінки особистості у психогенних кризових ситуаціях. Вчені записки Університету «КРОК». 2023. №1 (69). С. 253-260.

Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 лютого 2018 року, м. Суми) / Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. – 428 с.

Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с.

PSYCHOLOGICAL ASSISTANCE FOR FRESH-YEAR STUDENTS IN CRISIS SITUATIONS

Maryna TESLENKO

Associate Professor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Psychology and Pedagogy

*National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic";
Poltava; Ukraine*

<https://orcid.org/0000-0003-4676-7736>

Svitlana BUZHYNKA

Associate Professor, PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Educational Management

*Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy
Kharkiv; Ukraine*

<https://orcid.org/0000-0002-5103-0053>

In modern psychological research, much attention is paid to age-related developmental crises, as they are the most complex and multifaceted. A crucial role in such studies is played by the time when a personality reaches a new level. This is exactly what the student years are like. Student years are especially challenging nowadays, when young people face many life challenges (forming personal maturity, finding self-realization, achieving their first career) in the context of growing complexity,

including increased social tensions and fears for their personal safety due to the ongoing military operations.

Such well-known foreign and domestic scholars as Caplan G., Craig G., Erikson E., Vary M.Y., Volnova L.M., Garkusha I.V. have studied the problems of crisis situations, Dubinsky S.V., Dotsenko V.V., Zaika V.M., Zlyvkov V.L., Magdysyuk L.I., Onishchenko V.M., Polishchuk V.M., Titarenko T.M., Timchenko O.V., Uvarov S.G., Charkina O.A., and others.

Studies of the psychology of crisis present a significant number of definitions of the term "crisis", but all of them reflect the complexity of this phenomenon and its importance in human life.

The position of S. Manichev is worthy of attention, as he defines a crisis situation as a state of imbalance and inconsistency between the individual and the external environment, in which the individual does not have a predetermined model of behavior. In this context, the crisis situation, as the author emphasizes, is rather an external environmental factor, while the crisis is a person's reaction to this critical situation, which requires certain psychological changes [1].

As noted by Oksyutovych M. and Melnychuk D., such a situation causes exhaustion of the body, reduction of personal resources, development of psychosomatic disorders and socio-psychological maladjustment. The emotional stress that occurs during a crisis can either contribute to adaptation to a new situation or, conversely, lead to a deterioration in the ability to perform vital functions [2].

During the student years, motives related to future prospects and the formation of life plans begin to play a major role. At this age, comprehending and experiencing the future becomes especially important, being perceived as one of the most pressing problems.

Many studies confirm that the characteristics of the educational environment play an important role in shaping students' psychological well-being and learning motivation. Thus, the environment is one of the key factors that determine human behavioral patterns. The active interaction between the external environment and the internal mental state determines the direction of personal development and the formation of psychological stability. For first-year students, the educational environment can have both positive and negative effects. It creates the basis for the formation of their resource potential, which will contribute to strengthening stress resistance, successful academic performance and personal growth.

Scientists believe that an effective approach to overcoming crisis situations is the use of constructive strategies that ensure adaptation, known as coping strategies. H. Weber argued that the use of coping contributes to the preservation of physical and mental health, as well as increases the level of satisfaction with social relationships [2]. In the context of educational activities of first-year students, destructive ways of overcoming crisis states can lead to maladjustment. This condition is manifested in the form of systematic absences from classes, failure to complete academic tasks, difficulties in communicating with teachers and fellow students, as well as in a depressed emotional background and other adverse consequences. We believe that students' personal resources play a key role in learning effective coping strategies.

The theoretical basis for studying the role of personal resources in ensuring the psychological well-being of students in the educational environment is the data of the Conservation of Resources (COR) theory (Hobfoll, 1989, 2002). According to this model, there are four typical personal resources, namely: self-efficacy, self-control, optimism and perseverance ("Grit"), which have been recognized as fundamental components of individual adaptation.

The study conducted by V. Olefir allowed him to assert that self-efficacy, self-control, optimism and perseverance are interrelated personal resources and form an integral factor that has discriminant validity both in relation to psychological well-being and academic motivation of students. Probably, the integral factor of personal resources can be determined by the synergistic effect of personal resources during ontogenesis, when the development of some personal resources contributes to the development of others (a possible mechanism is the complexity of the subject's activity). The higher this integral personal resource is, the less negative the impact of learning requirements and the higher the effect of learning resources on students' academic motivation and psychological well-being [3].

Personal resources are not innate, but are formed throughout life. Through regular practice, they can be purposefully developed and adjusted.

The psychological service at universities performs much broader functions than just the role of a practical psychologist with a comfortable office decorated with information posters. A practical psychologist of the psychological service acts as a facilitator, coach, trainer and tutor, creating an environment where students can feel safe, openly discuss their difficulties and receive professional support.

The psychological service guarantees understanding and support, regardless of whether it is a matter of peer conflicts, personal difficulties or educational problems. Thanks to the work of the psychological service, students have the opportunity not only to improve their emotional state, but also to develop skills necessary for modern life, such as emotional intelligence or resilience.

To achieve this goal, we use bibliotherapy and film therapy as a means of preventive coping in our work with students. In doing so, we should rely on the fundamental phenomenological studies of philosophical and psychological nature, in which well-known hermeneutical procedures are used as coping strategies. An important factor in such mental health improvement is, in particular, the synthesis of schema therapy and art therapy as means aimed at harmonizing a person, his or her environment, interaction with nature and the universe: by integrating those parts of the personality, experience or society that caused negative emotions in a young person [4].

In addition, psychological assistance to first-year students in crisis situations should, in our opinion, include a number of measures aimed at: 1) diagnosing the level of adaptation of freshmen, as well as studying their adaptive capabilities; 2) developing the adaptive potential of students through the formation of personal resources; 3) integrating the efforts of the psychological service, the institute of curators, deans, student government, parents and students; 4) involving students in various activities aimed at developing youth initiatives (volunteer movements, charity events, etc.); 5) conducting various activities aimed at forming skills of constructive interaction, developing [3]

References

Critical life events and professional burnout. Psychological problems of self-realization of personality: a collection of articles. 2001. Issue 5. С. 192-202.

Oksyutovych M., Melnychuk D. Constructive strategies of personality behavior in psychogenic crisis situations. Scientific notes of the University "KROK". 2023. №1 (69). С. 253-260.

Personality in crisis conditions and critical situations of life: materials of the IV International Scientific and Practical Conference (February 22-23, 2018, Sumy) / Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko - Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, 2018. - 428 p.

Personality as a subject of overcoming crisis situations: psychological theory and practice : monograph / edited by S. D. Maksymenko, S. B. Kuzikova, V. L. Zlyvkov. Sumy : Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, 2017. 540 c.

Світлана ХМЕЛІВСЬКА

Кандидат педагогічних наук, доцент

викладач іноземної мови

Поліський національний університет,

Житомир, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-3394-4468>

РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ НАУК У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗ: НОВІ ПІДХОДИ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Гуманітарні науки відіграють провідну роль в дослідженні та прогнозуванні суспільного розвитку, визначаючи стратегічні цілі, формуючи систему цінностей і орієнтирів в сучасному світі. Роль гуманітарних наук особливо зростає в період криз і розглядається крізь призму зіставлення із раціональними науками. Раціональні науки впливають на розвиток економіки через вдосконалення інформаційних технологій та підвищення ефективності праці, тоді як гуманітарні науки вважаються елітними, визначаючи орієнтир людства в певній галузі та обґрунтовуючи цілі раціональних наук.

Контури перспектив гуманітарної освіти окреслюються у професійних епістемологічних, соціально-філософських, соціологічних дослідженнях, у дискусіях про педагогічні новації та технології. Процес гуманізації й гуманітаризації сучасної освіти розглянуто у працях В. Андрущенко, А. Зоріної, С. Горохової, О. Бабкіної, Ф. Рудича, Н. Ключковської та інших. У період криз лише гуманітарні науки можуть сформувати стратегічне уявлення про суспільство і його розбудову, сформувати стратегії подолання криз, допомагають критично осмислити наслідки глобалізації, індустріалізації, демографічного зростання людства, урбанізації, шукають відповіді на екзистенційні питання, зокрема, глобального розвитку, безпеки та миру (Коваленко, 2021). На думку В. Ципка, «гуманізація суспільної свідомості є основною метою соціально-гуманітарної освіти, яка впливає на формування особистості, здатної діяти, виходячи з основоположних моральних цінностей» (Ципко, 2022). Компетентнісний підхід до підготовки бакалаврів і магістрів гуманітарних спеціальностей досліджувався у працях І. Бобко, А. Балюк, В. Боднар, Л. Воротняк. Професійна компетентність випускника університету - це «дидактично перманентна динамічна комбінація знань, професійно-орієнтованих умінь і конструктивних навичок, нелінійних способів мислення, світоглядних цінностей, моральних орієнтирів людини» (Галіцян, 2019).

Проблема освітнього моделювання має багаторівневу природу, витоки якої виявляються в методологічній, філософсько-антропологічній та аксіологічній проєкціях. Специфічною рисою сучасної вищої школи є її багатовекторність, одна з ознак якої виражається в плюралізмі моделей гуманітарної освіти. Без визначення моделей та практик гуманітарної освіти неможливо прогнозувати траєкторії та перспективи розвитку сучасної вищої школи. Будь-яка модель передбачає певне коло онтологічних уявлень, методологічних та методичних дій, наявність ціннісно-оціночних критеріїв.

Професійно-компетентнісний компонент, будучи «ядром» освітньої програми, що забезпечує вбудовування «жорстких навичок» (hard skills) у контексті сучасних умов розвитку економіки, суспільства та гармонійного співіснування в планетарній екосистемі. Гуманітарно-екологічний компонент включає реалізацію міждисциплінарного підходу та формування екологічної культури особистості. Ціннісно-світоглядний та духовно-патріотичний компоненти покликані формувати сучасне світорозуміння на основі онтологічної та методологічної цінності всіх елементів, таких як культурна різноманітність, гендерна рівність,